

Insektenplagen in bossen en andere houtopstanden in 1968 *

Insect and mite pests in forests and other woody growths in the Netherlands, 1968

D. Doom

Itbon

Evenals in de vorige jaaroverzichten zijn in dat van nu de gegevens opgenomen afkomstig van de leden van onze Waarnemersorganisatie en aangevuld met onze eigen waarnemingen. Aan hen die hun medewerking hebben verleend betuigen wij gaarne onze dank. De tabellen I en II vatten deze gegevens samen.

Voor de namen van insecten en mijten is gevolgd de nomenclatuur, die gebruikt is in het eerste deel van "Bosbescherming" (1); voor de namen der houtgewassen is geraadpleegd: Nederlandse dendrologie, flora der cultuurgewassen in Nederland I (2).

Aantastingen van lichte aard zijn wel in de tabellen, echter niet in de tekst vermeld. Uitzondering hierop vormen die gevallen waarvoor op entomologisch gebied belangstelling zou kunnen bestaan. Anders dan tot dusver gebruikelijk, is bij de behandeling der schadelijke insecten de tekst zodanig gewijzigd, dat een overzichtelijker beeld en tevens een bekorting van het artikel is bereikt.

Kevers (Coleoptera)

Grote dennesnuitkever (*Curculio abietis* L.)
Ernstig: De Hoge Veluwe (*Tsuga heterophylla* en *Abies grandis*), Chaam en Mastbos (*Pinus* sp.).
Matig: boswachterijen Grolloo (douglas en fijnspar) en Ugchelen (*Abies grandis* en douglas).

Kleine dennesnuitkever (*Pissodes notatus* F.)
Matig: boswachterij St. Anthonis (Corsicaanse dennen).

Berkesigarenmaker (*Deporaus betulae* L.)
Matig: bij Heerde.

Bladsnuitkevers (*Phyllobius* sp.)
Matig: De Hoge Veluwe (*Quercus robur*).

Gegroefde lapsnuittor (*Otiorrhynchus sulcatus* F.)
Ernstig: Boskoop (*Rhododendron*, *Taxus*).

Dennenscheerder (*Tomicus piniperda* L.)
Ernstig: Stroe en Harskamp (*Pinus silvestris*) als gevolg van hoge grondwaterstand.
Matig: Exloo, Odoorn, Mill, St. Anthonis, Loon op

* Verschijnt tevens als mededeling nr. 89/1969 van het ITBON.

Summary

The available data on infestations by forest insects and mites in 1968 are summarized in tables I and II. The most noteworthy events are:

- a Infestations by the pine shoot beetle (*Tomicus piniperda* L.) were heavier than in previous years, perhaps because of the greater amounts of unbarked wood in the forest, as a result of a decreased demand for wood from thinning operations.
- b Defoliation of heather by the heather leaf beetle (*Lochmaea suturalis* Thoms.) was not so severe as in 1967.
- c Scots pine trees in a cemetery near Zeist were infested by a scale insect species of the genus *Matsucoccus*, new to the Netherlands fauna. The infested trees were heavily barked by woodpeckers.

Zand, Otterlo, Hoogeloon, Bloemendaal, Zandvoort, Heemskerk en Wijk aan Zee (*Pinus* sp.).

Kleine dennehoutkever (*Gnathotrichus materiarius* Fitch)

Matig: De Hoge Veluwe (*Pinus silvestris*).
Licht: boswachterij Austerlitz (*P. silvestris*).

Essebastkever (*Hylesinus fraxini* Panz.)
Ernstig: Ottersum in Limburg.

Grote populiëreboktor (*Saperda carcharias* L.)
Ernstig: Beers, Winssen-Bergharen.
Matig: Houten, Duiven, Geffen, Geldermalsen en Maurik.

Kleine populiëreboktor (*Saperda populnea* L.)
Matig: in Oostelijk Flevoland bij Roggebotsluis.

Wilgehaan (*Phyllodecta* sp.)
Matig: Wijk aan zee (*Salix*) en in kwekerij te Amsterdam (*Populus*).

Elzehaan (*Agelastica alni* L.)
Ernstig: De Eese in Overijssel en in sportterreinen bij Geldrop.
Matig: Nijmegen en Noordoostpolder.

Heidekever (*Lochmaea suturalis* Thoms.)
Ernstig: Ede, Arnhem, Lemelerberg, Holterberg en plaatselijk in midden Drente.
Matig: in 't Gooi en Drente.
Bij Schoorl stierf de heide als gevolg van de aantasting in 1967.

Gele wilgebladkever (*Lochmaea capreae* L.)
Ernstig: boswachterij St. Anthonis (*Betula*).

Vlinders : (*Lepidoptera*)

Lariksmot (*Coleophora laricella* Hb.)
Matig: boswachterij Grolloo, landgoed Voorstonden bij Brummen, Grubbenvorst en Zwalten.

Elzeknopmot (*Coleophora fuscedinella* Zll.)
Matig: plaatselijk in noord Limburg (*Betula verrucosa*) en bij Grubbenvorst (*Alnus*).

Rododendronbladroller (*Batodes angustiorana* Hw.)
Ernstig: in kwekerij Amsterdamse Bos (*Taxus*).

Groene eikebladroller en kleine wintervlinder (*Tortrix viridana* L. en *Operophtera brumata* L.).
Matig: Nuland en Liesbos (*Quercus*).

Spinselmotten (*Yponomeuta* sp.)
Ernstig: Koningsbos bij Overveen (*Euonymus*).
Matig: Amsterdam (*Euonymus*, *Crataegus*, *Prunus*).

Populiere-uil of Roesje (*Scoliopteryx libatrix* L.)
Matig: Otterlo en Ede (*Populus 'italica'*).

Psi-vlinder (*Apatele tridens* Schiff.)
Matig: Den Haag (*Cotoneaster*).

Populiereglasvlinder (*Sciapteron tabaniformis* Rott.)
Matig: Oosterland en Ospel.

Bastaardsatijnvlinder (*Euproctis chrysorrhoea* L.)
Ernstig: Eindhoven (*Crataegus*, *Quercus*, vruchtboomen), Oss (*Prunus laurocerasus*), Schalkwijk bij Haarlem (*Crataegus*), Linne-Echt (*Betula*, *Quercus*, *Ulmus*), Heesch, Geffen en Best (*Quercus*), Terschelling (*Hippophae* en *Crataegus*).

Satijnvlinder (*Leucoma salicis* L.)
Ernstig: plaatselijk in Oostelijk Flevoland, bij Scheemda en Zuidbroek en in het poldergebied in westelijk Noord-Brabant.
Matig: Roermond, Bergeijk, Hedel, Woensdrecht en Elst.

Ringelrups (*Malacosoma neustria* L.)
Matig: Sloterveer (*Ulmus*).

Wapendrager (*Phalera bucephala* L.)
Matig: Den Haag (*Tilia*).

Wilgehoutrups (*Cossus cossus* L.)
Ernstig: Amsterdam (*Populus balsamifera*).
Matig: Geldermalsen, Maurik, Winssen en Beers (*Populus*).

Vliegen en Muggen (*Diptera*)
Hulstvlieg (*Phytomyza ilicis* Curt.)
Matig: Amsterdam.

Meidoornrozetgalmug (*Dasyneura crataegi* Winn.)
Matig: in diverse kwekerijen in oostelijk Noord-Brabant.

Naaldknikkende dennegalmug (*Contarinia baeri* Prell)
Matig: Woeste Hoeve bij Loenen.

Blad- en schildluizen (*Hemiptera*)
Groene sparreluis (*Elatobium abietinum* Wlk.)
Matig: Texel (*Picea sitchensis*), Hardenberg en T.T.-terrein te Amsterdam (*Picea* sp.).

Lindebladluis (*Eucallipterus tiliae* L.)
Matig: Kampen, Den Haag, Haarlem en Amsterdam

Grote esdoornluis (*Drepanosiphum platanoides* Schrk.)
Matig: Amsterdam en Den Haag.

Sparretakluis (*Cinara pilicornis* Htg.)*
Talrijk: Valkenswaard en T.T.-terrein te Amsterdam (*Picea abies*).

Dennewolluis (*Pineus pini* L.)
Talrijk: Maarheze en Deurne.
Matig: Zelhem, Loobos, Kootwijk en verspreid in noord Limburg en oostelijk Noord-Brabant.

Douglaswolluis (*Gilletteella cooleyi* Gill.)
Matig: De Hoge Veluwe en Oostelijk Flevoland (*Picea sitchensis*), plaatselijk in noord- en midden Limburg en in een boomkwekerij bij Esch (douglas).

Kommaschildluis (*Lepidosaphes ulmi* L.)
Matig: Kampen (*Sorbus*).

Denneschorsschildluis (*Matsucoccus* sp.)*
Matig: Zeister begraafplaats (*Pinus silvestris*); de bomen werden door spechten beschadigd. De soort is nieuw voor Nederland.

Spint- en galmijten : (*Acari*)
Sparrespintmijt (*Oligonychus ununguis* Jac.)
Matig: Boskoop e.o. (*Juniperus*).

Literatuur

1. Bosbescherming I - Ned. Bosbouw Ver., Pudoc, Wageningen (In bewerking).
2. Boom, B. K. - Nederlandse Dendrologie, Flora Cultuurgewassen I, 1965.

* Det.: Dr. D. Hille Ris Lambers (bladluisonderzoek TNO).

Tabel I. De in 1968 schadelijk opgetreden insecten en mijten, gerangschikt naar het beschadigde gewas.

plantensoort/*plant species* aangetast door/*attacked by*

Pinus silvestris L.	Curculio abietis L. Pissodes notatus F. Tomicus piniperda L. Pityogenes bidentatus Hbst. Xyloterus lineatus Oliv. Gnathotrichus materiarius Fitch Diprion pini L. Contarinia baeri Prell Pineus pini L. Matsucoccus sp.
Pinus nigra Arn. var. nigra	Tomicus piniperda L.
Pinus nigra Arn. var. maritima Melv.	Tomicus piniperda L. Brachyderes incanus L.
Picea abies Karst.	Curculio abietis L. Pristiphora abietina Chr. Elatobium abietinum Wik. Cinara pilicornis Htg. Sacchiphantes abietis L.
Picea sitchensis Carr.	Elatobium abietinum Wik. Gilletteella cooleyi Gill.
Pseudotsuga menziesii Franco	Curculio abietis L. Gilletteella cooleyi Gill.
Larix leptolepis Gord.	Xyloterus lineatus Oliv. Coleophora laricella Hb.
Tsuga heterophylla Sarg.	Curculio abietis L.
Abies grandis Ldl.	Curculio abietis L.
Taxus baccata L.	Otiorrhynchus sulcatus F. Batodes angustiorana Hw.
Juniperus communis L.	Oligonychus ununguis Jac.
Populus sp.	Saperda carcharias L. Saperda populnea L. Phyllodecta sp. Leucoma salicis L. Sciapteron tabaniformis Rott. Scoliopteryx libatrix L. Cossus cossus L.
Salix sp.	Phyllodecta sp. Tuberculachnus salignus Gm.
Quercus robur L.	Phyllobius sp. Tortrix viridana L. Operophtera brumata L. Euproctis chrysorrhoea L. Phalera bucephala L.
Ulmus sp.	Malacosoma neustria L. Euproctis chrysorrhoea L.
Tilia europaea L.	Phalera bucephala L. Calliroa annulipes Kl. Eucallipterus tiliae L. Eotetranychus telarius L.
Betula sp.	Deporaus betulae L. Lochmaea capreae L. Agelastica alni L. Coleophora fuscadinella Zll. Euproctis chrysorrhoea L.
Alnus sp.	Agelastica alni L. Coleophora fuscadinella Zll.
Fraxinus excelsior L.	Hylesinus fraxini Panz.
Acer pseudoplatanus L.	Drepanosiphum platanoideis Schrk.

Crataegus sp.	Yponomeuta padella malinella Zll. Euproctis chrysorrhoea L. Dasyneura crataegi Winn.
Sorbus aucuparia L.	Lepidosaphes ulmi L.
Hippophae rhamnoides L.	Archips rosanus L. Euproctis chrysorrhoea L.
Prunus sp.	Yponomeuta padella malinella Zll. Euproctis chrysorrhoea L.
Euonymus europaea L.	Yponomeuta evonymella L.
Ilex aquifolium L.	Phytomyza ilicis Curt.
Cotoneaster horizontalis Dcne.	Apatele tridens Schiff.
Calluna vulgaris Hull	Lochmaea suturalis Thoms.

Table I. The insect and mite pests of 1968, grouped according to their host plants.

Tabel II. De graad van aantasting in de verschillende provincies.

insektensoort/insect species	provincies/provinces										
	Friesland	Groningen	Drente	Overijssel*	Gelderland**	Utrecht	N.-Holland	Z.-Holland	Zeeland	N.-Brabant	Limburg
Curculio abietis L.	c		bC	c	ab	c				ac	
Pissodes notatus F.					b		c			b	
Deporaus betulae L.											
Otiorrhynchus sulcatus F.								a			
Brachyderes incanus L.							c				
Phyllobius sp.					b						
Tomicus piniperda L.	bc		bC	c	aBc	c	Bc	c		Bc	
Pityogenes bidentatus Hbst.					b	c				c	
Gnathotrichus materiarius Fitch						c					
Xyloterus lineatus Oliv.			c			c					
Hylesinus fraxini Panz											a
Saperda carcharias L.		c	C		ab	b				ab	
Saperda populnea L.				c	bc						
Phyllodecta sp.							b	c			
Agelastica alni L.				ab	bc			c		a	
Lochmaea suturalis Thoms.	c		aB	B	a		bc			a	
Lochmaea capreae L.					c						
Coleophora laricella Hb.			bC	C	bC					C	b
Coleophora fuscadinella Zll.											B
Rhyacionia buoliana Schiff.			c							c	
Batodes angustiorana Hw.							a				
Tortrix viridana L.	c		C							bc	
Archips rosanus L.							c				
Yponomeuta sp.						b					
Scoliopteryx libatrix L.					b		ab	c			
Apatele tridens Schiff.								b			
Sciapteron tabaniformis Rott.									b		b
Euproctis chrysorrhoea L.	a						aC	C		aBc	a
Leucoma salicis L.		a			ab				b	abc	b
Malacosoma neustria L.							b				
Phalera bucephala L.					c		c				
Coseus cossus L.					b		a			b	
Operophtera brumata L.			c		c	c				b	
Pristiphora abietina Chr.				c						c	
Diprion pini L.										c	
Calliroa annulipes Kl.							c				
Phytomyza ilicis Curt.							b				
Dasyneura crataegi Winn.										b	
Contarinia baeri Prell					b						
Elatobium abietinum Wlk.				bc							
Eucallipterus tiliae L.				b			b				
Drepanosiphum platanooides Schrk.							bc	b			
Tuberolachnus salignus Gm.							b	b			
Cinara pilicornis Htg.										c	
Pineus pini L.					b		a			ab	b
Gilletteella cooleyi Gill.			C	c	bc					bC	a
Sacchiphantes abietis L.					c					C	
Lepidosaphes ulmi L.				b							
Matsucoccus sp.						b					
Eotetranychus telarius L.											
Oligonychus ununguis Jac.							c				
								b			

- A: ernstige aantasting (waaronder kaalvreterij)
heavy infestation (among which complete defoliation)
a: idem, doch plaatselijk ditto, but local
B: matige aantasting moderate infestation
b: idem, doch plaatselijk ditto, but local
C: lichte aantasting light infestation
c: idem, doch plaatselijk ditto, but local

* incl. Noordoostpolder.

** incl. Oostelijk Flevoland.

Table II. The degree of infestation in the different provinces in the Netherlands.